

Бедріна Надія,
ORCID:<http://orcid.org/0000-0002-8236-9463>
кандидат культурології, доцент. Харківська
державна академія дизайну і мистецтв,
Харків, Україна

Nadiia Bedrina,
PhD in Cultural Studies, Associate Professor
of the Audiovisual Art Department. Kharkiv
State Academy of Design and Arts, Kharkiv,
Ukraine

ОБРАЗНО-СТИЛІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ РЕАЛЬНОСТІ У СУЧАСНОМУ АУДІОВІЗУАЛЬНОМУ МИСТЕЦТВІ

Анотація. У статті досліджено особливості формування образно-стилістичних стратегій репрезентації реальності в сучасному аудіовізуальному мистецтві. Проаналізовано ключові аспекти формування нової естетики аудіовізуального твору – візуальний, звуковий, монтажний, наративний та технологічний, що взаємодіють у межах єдиної художньої системи. Розглянуто тенденції переосмислення ролі зображення, звуку й монтажу під впливом цифрових технологій, зокрема 3D-моделювання, віртуальної та доповненої реальності, штучного інтелекту. Акцентовано на зміні характеру художньої репрезентації: від відтворення реальності – до її симуляції, де технологічна інновація стає носієм стилю. **Мета статті** – виявити характерні риси та принципи формування образно-стилістичних стратегій у сучасному аудіовізуальному мистецтві, зумовлені інтеграцією медіатехнологій у процес художнього творення. **Методологія дослідження** ґрунтується на поєднанні культурологічного, аналітичного та порівняльного підходів, що дає змогу простежити взаємозв'язок між художньою формою і технологічними засобами. **Наукова новизна** полягає у визначенні та систематизації п'яти образно-стилістичних стратегій сучасного аудіовізуального мистецтва (візуально-метафоричної, акустико-атмосферної, монтажно-семантичної, наративно-фрагментарної та технологічно-імітаційної) й обґрунтуванні їх ролі у формуванні нової естетики цифрової доби. **Висновки.** У сучасному аудіовізуальному мистецтві образно-стилістичні стратегії формуються на перетині художніх традицій і технологічних інновацій, що створює новий тип естетичного досвіду, де візуальні прийоми стають не лише засобом виразності, а й інструментом конструювання смислів. **Ключові слова:** аудіовізуальне мистецтво та медіатехнології, художні засоби виразності, художні форми, образно-стилістичні особливості, візуальні прийоми.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Сучасне аудіовізуальне мистецтво формується в умовах стрімкої трансформації медіасередовища, зумовленої цифровізацією, інтерактивністю та алгоритмічними принципами створення зображення. Традиційні засоби екранної виразності, пов'язані з композицією, ритмом, кольором і звуком, у цифрову добу набувають нових функцій, виходячи за межі відтворення реальності та переходячи у сферу моделювання віртуального досвіду. Внаслідок цього відбувається

зсув від репрезентації світу до його симуляції: візуальний образ стає не результатом фіксації дійсності, а продуктом взаємодії художнього задуму і технологічного середовища. Такий підхід потребує переосмислення традиційних понять форми, стилю й художньої виразності, оскільки вони дедалі частіше визначаються не лише естетичними, а й техномедіальними параметрами.

Актуальність проблеми зумовлена необхідністю теоретичного осмислення того, як у сучасному аудіовізуальному мистецтві відбувається інтеграція

художніх стратегій і медіатехнологій. Цей процес змінює способи побудови образу, моделі сприйняття глядача та саму природу комунікації між твором і публікою. Питання про образно-стилістичні особливості таких творів сьогодні постає у контексті ширшої дискусії про цифрову естетику, візуальну культуру та нові методи репрезентації реальності.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій.

Проблематика сучасного аудіовізуального мистецтва активно розробляється в українському та міжнародному науковому дискурсі. У праці Зої Алфьорової (2020) розглядається «нове» українське кіно в контексті сучасного аудіовізуального мистецтва. Олександр Безручко та Марія Староста (2018) досліджують умови розвитку регіонального аудіовізуального виробництва. Сергій Гончарук і Владислав Марусенко (2023) – вплив технологій на розвиток екранного мовлення. Оксана Ландяк (2017) визначає аудіовізуальне мистецтво як концепт у сучасному мистецтвознавчому дискурсі. Ігор Печеранський (2023) розглядає культуротворчий потенціал аудіовізуальних технологій у масовому мистецтві, а Ольга Мусієнко (2022) аналізує використання відеохостингів для репрезентації української ідентичності у воєнний час. Американський дослідник Лев Манович (2020) розробляє концепцію культурної аналітики та медіагібридності як принципу сучасної естетики. Мішель Шіон (2015) аналізує як культурні інституції надають перевагу одним звукам над іншими. Праці Лоренса Кліффа та співавторів (2019) присвячені аудіоавгментованій реальності, а Лорен Фінк і колеги (2024) досліджують когнітивні механізми естетичної узгодженості звуку й візуального ряду. Айвен-Ле Чжоу (2025) переосмислює інтерактивне мистецтво через взаємодію та естетику. Мішель Бає-Дімітріадіс (2024) досліджує викладання візуальної культури в новому цифровому медіаландшафті.

Попри значну кількість наукових праць, більшість досліджень розглядають аудіовізуальне мистецтво переважно з технологічної або культурологічної перспективи. Недостатньо вивченими залишаються питання образно-стилістичної організації художньої форми й механізми поєднання естетичних і технологічних чинників, що визначає актуальність подальшого дослідження цієї проблеми. Це й визначає *мету статті* – виявити характерні риси та принципи формування образно-стилістичних стратегій у сучасному аудіовізуальному мистецтві, зумовлені інтеграцією

медіатехнологій у процес художнього творення. Дослідження спрямоване на розроблення концепції взаємозв'язку між художньою формою та технологічними параметрами аудіовізуального твору, що визначають специфіку репрезентації реальності у цифровому середовищі.

Виклад основного матеріалу. У сучасному аудіовізуальному мистецтві відбувається активне переосмислення категорій образу, стилю та реальності. Традиційна функція екранного твору як засобу відображення світу поступається місцем концепції репрезентації – художньому моделюванню дійсності через систему візуальних, звукових і наративних кодів. Медіатехнології, інтегровані у процес створення аудіовізуального контенту, розширюють межі художньої виразності, змінюючи співвідношення між реальним і вигаданим, між фіксацією події та її інтерпретацією.

Художні форми аудіовізуального мистецтва еволюціонують у напрямі синтезу класичних прийомів із цифровими інноваціями. Якщо у кінематографі ХХ століття домінував реалістичний підхід, то нині визначальним стає принцип суб'єктивної візуальності – створення світу, який не копіює, а реконструює досвід. Цей підхід характерний для відеоарту, VR-інсталяцій, інтерактивних есе-фільмів, документальних проєктів із елементами комп'ютерної графіки. Художня форма дедалі частіше набуває гібридного характеру, поєднуючи естетику монтажу, дизайн простору, звукове середовище та комунікативні алгоритми.

Процес формування образно-стилістичних стратегій у сучасному аудіовізуальному мистецтві визначається змінами у структурі художнього мислення, пов'язаними з технологічною трансформацією медіасередовища. Цифрові технології вплинули не лише на способи створення зображення, а й на принципи побудови художньої форми, що спричинило перехід від відтворення до моделювання реальності.

У результаті теоретичного узагальнення виділено п'ять основних аспектів формування образно-стилістичної структури сучасного аудіовізуального мистецтва – візуальний, звуковий, монтажний, наративний і технологічний. Кожен із них реалізується через відповідні художні стратегії: візуально-метафоричну, акустико-атмосферну, монтажно-семантичну, наративно-фрагментарну та технологічно-імітаційну. Ці стратегії демонструють, як різні рівні художньої організації

взаємодіють між собою, формуючи нові способи репрезентації реальності в цифровому середовищі. Для більш повного розкриття зазначених положень подальший аналіз спиратиметься на конкретні приклади сучасних українських проєктів, реалізованих за підтримки Українського культурного фонду (сектор «Аудіовізуальне мистецтво»).

Візуальний рівень художньої структури демонструє зміну ролі зображення як засобу фіксації дійсності. Колір, світло та фактура зображення набувають семантичної автономії й формують емоційний ритм сприйняття. Використання високого контрасту, флуоресцентних відтінків, поєднання природного та штучного освітлення створює ефект багатшаровості й акцентує умовність простору. Візуальна сфера сучасного аудіовізуального мистецтва тяжіє до експресивного узагальнення, у якому реальність трансформується у художню метафору. Візуально-метафорична стратегія ґрунтується на створенні емоційно насичених образів, у яких візуальні засоби не ілюструють дійсність, а формують її метафоричне прочитання. Прикладом реалізації візуально-метафоричної стратегії є проєкт «Віртуальний тур імерсивною виставкою “Україна – земля хоробрих”» (Благодійна організація «Перший благодійний театральний фонд», 2023), у якому художня структура базується на візуальних символах мужності та стійкості, а імерсивні засоби формують метафоричний образ національної ідентичності.

Звуковий вимір визначає просторову та емоційну глибину твору. У сучасних медіапрактиках звук функціонує не як підпорядкований елемент, а як рівноправний чинник композиції. Просторове звучання, бінауральні ефекти, реверберація та тиша утворюють складну акустичну архітектоніку, у якій слуховий досвід формує додатковий шар смислу. Саме звук, у взаємодії з образом, забезпечує ефект присутності, що є визначальним для нових форматів імерсійного мистецтва. Акустико-атмосферна стратегія акцентує на здатності звуку створювати емоційну атмосферу та ілюзію просторової реальності, що залучає глядача у художній простір. Прикладом реалізації акустико-атмосферної стратегії є телепроєкт «Всередині музики» (ГО «Друзі музики», 2021), у якому звук і музика виступають провідними чинниками художнього висловлювання, створюючи ефект занурення глядача у простір сучасної української академічної музики.

Монтажна сфера формує динаміку часу й логіку оповіді. Цифрові технології редагування звуку мовили перехід від лінійного монтажу до асоціативного, коли часові зв'язки поступаються місцем семантичним. Ритмічні повтори, морфінг, глітч, накладання зображень перетворюються на засоби образної узагальненості. Монтаж виступає не технічною процедурою, а естетичним механізмом смислотворення. У цьому контексті монтаж-но-семантична стратегія використовує монтаж як засіб візуального мислення, що конструює нову логіку сприйняття на основі асоціацій, повторів і порушень часової послідовності. Потенційним прикладом реалізації цієї стратегії можна вважати документальний проєкт «Грім серед ясного неба» (ТОВ «Міжнародний продюсерський центр «Фор-Пост», 2024), що присвячений бойовим українським пілотам Повітряних сил ЗСУ.

Наративний компонент сучасного аудіовізуального мистецтва ґрунтується на відмові від традиційної драматургії. Сюжетна структура стає відкритою, фрагментарною, багатоплановою. Автор не нав'язує глядачеві єдиний спосіб інтерпретації, а створює простір для співучасті. Внаслідок цього формується новий тип сприйняття, у якому оповідь перетворюється на діалог між твором і аудиторією. Наративно-фрагментарна стратегія базується на відкритій структурі нарації, що дає змогу глядачеві самостійно формувати зміст через власну інтерпретацію. Прикладом реалізації зазначеної стратегії є проєкт «Книга-мандрівка. Ізюм та Бахмут» (ТОВ «Грін Пінгвін Медіа», 2024), у якому документальні сюжети про зруйновані міста поєднуються з анімаційною образністю, створюючи поліфонічну оповідь без єдиного центру, де фрагменти історій формують узагальнений емоційний образ простору війни й відновлення.

Технологічний аспект художньої організації визначає естетику сучасного аудіовізуального образу. 3D-моделювання, доповнена й віртуальна реальність, генеративні алгоритми та системи штучного інтелекту розширюють межі авторського висловлювання. Технологія перестає бути нейтральним посередником і стає чинником стилю, що формує структуру твору. У цій парадигмі відбувається перехід від реалістичного відтворення світу до симуляції, у якій технологічна інновація виконує роль художнього засобу. Технологічно-імітаційна стратегія передбачає використання

новітніх технологій як художнього інструменту, що створює симульовану реальність і змінює спосіб репрезентації. Прикладом реалізації цієї стратегії є проєкт «Бородянка: нереальна реальність – VR досвід» (Валерій Коршунов, 2022), у якому технологія віртуальної реальності стає носієм художнього сенсу, моделюючи простір руйнувань як форму пам'яті й емоційного свідчення.

Під впливом цифрових технологій змінюється не лише структура аудіовізуального твору, а й характер взаємодії його елементів. Зображення, звук і монтаж поступово втрачають функцію відтворення дійсності й переходять у площину моделювання. Вони стають не відображенням реального світу, а засобами створення автономного художнього середовища, у якому відчуття реальності формується через цифрову симуляцію. Зображення перестає бути статичним фрагментом простору і перетворюється на динамічний конструкт, що поєднує фактуру, світло і рух у єдину змінну систему.

Застосування 3D-моделювання, доповненої та віртуальної реальності, а також алгоритмів штучного інтелекту сприяє виникненню нових форматів художньої взаємодії. Наприклад, звук у таких проєктах набуває просторових властивостей і починає функціонувати як орієнтир у цифровому просторі, а монтаж виконує не лише технічну, а й смислотворчу функцію. Він перетворюється на спосіб організації взаємозв'язків між візуальними, звуковими та інтерактивними шарами. У результаті відбувається перехід від лінійної оповіді до нелінійної структури, у якій порядок сприйняття визначається не часовою послідовністю, а логікою взаємодії між технологічними і художніми компонентами.

Висновки. У сучасному аудіовізуальному мистецтві образно-стилістичні стратегії формуються на перетині художніх традицій, технологічних інновацій і змін у способах комунікації. Взаємодія цих чинників породжує поліструктурну систему виразності, у якій візуальний, звуковий, монтажний, наративний і технологічний рівні функціонують як взаємопов'язані компоненти художнього цілого. Кожен із них реалізується через відповідні стратегії – візуально-метафоричну, акустико-атмосферну, монтажно-семантичну, наративно-фрагментарну та технологічно-імітаційну.

У процесі розвитку медіаобразу змінюється функція його складових. Візуальні прийоми перестають бути способом фіксації дійсності, натомість

стають інструментом створення метафоричного змісту. Звукова тканина формує не лише емоційне тло, а й простір присутності. Монтаж задає темп і ритм мислення, об'єднуючи окремі фрагменти у смислову цілісність. Наратив набуває відкритої структури, де значення народжується у взаємодії автора й глядача. Технологічні рішення – від 3D-моделювання до штучного інтелекту – не лише змінюють спосіб створення образу, а й формують нову логіку художньої репрезентації, у якій реальність існує як симульований досвід. Отримані результати показують, що сучасне аудіовізуальне мистецтво тяжіє до динамічної моделі художнього мислення, де реальне й віртуальне поєднуються в єдиному просторі смислів. *Перспективи подальших досліджень* полягають у системному вивченні художніх форм сучасного аудіовізуального мистецтва, зокрема інтерактивних, генеративних та іммерсивних, а також у теоретичному осмисленні ролі штучного інтелекту й алгоритмічних технологій у структурі творчого процесу.

Джерела та література

- Алфьорова, З. (2020). «Нове» українське кіно в контексті сучасного аудіовізуального мистецтва. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, № 3(2). С. 213-221.
- Безручко, О., & Староста, М. (2018). Особливості й умови розвитку регіонального аудіовізуального мистецтва та виробництва в Україні. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, № 2. С. 12-21.
- Гончарук, С., & Марусенко, В. (2023). Вплив технологій на розвиток екранного мовлення. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, № 6(2), 166-176.
- Ландяк, О. (2017). Аудіовізуальне мистецтво як концепт у сучасному мистецтвознавчому дискурсі. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство*, № 1. С. 213-223.
- Мусієнко, О. В. (2022). Новітні аудіовізуальні інструменти репрезентації української ідентичності на відеохостингах в умовах російсько-української війни. *Культура України*, № 78. С. 30-37.
- Печеранський, І. (2023). Культуротворчий потенціал аудіовізуальних технологій у масовому мистецтві другої половини XX – початку XXI століття. *Вісник*

Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, № 6(1). С. 92-104.

Bae-Dimitriadis, M. (2024). Teaching Visual Culture in the New Digital Mediascape: Generative Artificial Intelligence. *Art Education*, Nr 77(4). P. 4-7.

Chion, M. (2015). *Sound: An acoulogical treatise*. Duke University Press.

Cliffe, L., Mansell, J., Cormac, J., Greenhalgh, C., & Hazzard, A. (2019, September). The audible artefact: Promoting cultural exploration and engagement with audio augmented reality. In *Proceedings of the 14th International Audio Mostly Conference: A Journey in Sound*. P. 176-182.

Fink, L., Fiehn, H., & Wald-Fuhrmann, M. (2024). The role of audiovisual congruence in aesthetic appreciation of contemporary music and visual art. *Scientific Reports*, Nr 14(1), 20923.

Manovich, L. (2020). *Cultural analytics*. Mit Press.

Zhou, A. L. (2025). A relational (re)turn: Revisit interactive art through interaction and aesthetics. *arXiv preprint arXiv:2508.00878*.

References

Alforova, Z. (2020). «Nove» ukrainske kino v konteksti suchasnoho audiovizualnoho mystetstva [“New” Ukrainian cinema in the context of contemporary audiovisual art]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo*, 3(2). P. 213-221.

Bezruchko, O., & Starosta, M. (2018). Osoblyvosti y umovy rozvytku rehionalnoho audiovizualnoho mystetstva ta vyrobnytstva v Ukraini [Peculiarities and conditions for development of the regional audiovisual art and production in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo*, (2). P. 12-21.

Honcharuk, S., & Marusenko, V. (2023). Vplyv tekhnolohii na rozvytok ekrannoho movlennia [Impact of technology on electronic broadcasting development]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu*

kultury i mystetstv. Serii: Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo, 6(2). P. 166-176.

Landiak, O. (2017). Audiovizualne mystetstvo yak kontsept u suchasnomu mystetstvoznavchomu dyskursi [“Audiovisual art” as a concept in the contemporary art criticism discourse]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Mystetstvoznavstvo*, (1). P. 213-223.

Musienko, O. V. (2022). Novitni audiovizualni instrumenty reprezentatsii ukrainskoi identychnosti na videok-hostingakh v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [The latest audiovisual tools for the video hosting representation of Ukrainian identity in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. *Kultura Ukrainy*, (78). P. 30-37.

Pecheranskyi, I. (2023). Kulturnotvorchyi potentsial audiovizualnykh tekhnolohii u masovomu mystetstvi druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolittia [Culture-creating potential of audiovisual technologies in the mass art of the second half of the twentieth and early twenty-first centuries]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Audiovizualne mystetstvo i vyrobnytstvo*, Nr 6(1). P. 92-104.

Bae-Dimitriadis, M. (2024). Teaching visual culture in the new digital mediascape: Generative artificial intelligence. *Art Education*, 77(4), 4-7.

Chion, M. (2015). *Sound: An acoulogical treatise*. Duke University Press.

Cliffe, L., Mansell, J., Cormac, J., Greenhalgh, C., & Hazzard, A. (2019, September). The audible artefact: Promoting cultural exploration and engagement with audio augmented reality. In *Proceedings of the 14th International Audio Mostly Conference: A Journey in Sound* (p. 176-182).

Fink, L., Fiehn, H., & Wald-Fuhrmann, M. (2024). The role of audiovisual congruence in aesthetic appreciation of contemporary music and visual art. *Scientific Reports*, 14(1), 20923.

Manovich, L. (2020). *Cultural analytics*. MIT Press.

Zhou, A. L. (2025). A relational (re)turn: Revisit interactive art through interaction and aesthetics. *arXiv preprint arXiv:2508.00878*.

Nadiia Bedrina

Imagery and stylistic strategies of reality representation in contemporary audiovisual art

Abstract. The article explores the features of figurative and stylistic strategies in representing reality within contemporary audiovisual art. It analyses the key components shaping the new aesthetics of the audiovisual work: visual, sound, editing, narrative, and technological dimensions, which interact within a unified artistic system. The study examines current tendencies in reinterpreting the role of image, sound, and montage under the influence of digital technologies, including 3D modelling, virtual and augmented reality, and artificial intelligence. Special attention is paid to the transformation of artistic representation – from reproducing reality to its simulation, where technological innovation becomes a carrier of style. **The purpose of the article** is to identify the characteristic features and principles of forming figurative and stylistic strategies in contemporary audiovisual art determined by the integration of media technologies into the process of artistic creation. **The research methodology** is based on a combination of cultural, analytical, and comparative approaches, which make it possible to trace the relationship between artistic form and technological tools. **The scientific novelty** lies in defining and systematizing five figurative and stylistic strategies of contemporary audiovisual art – visual-metaphorical, acoustic-atmospheric, montage-semantic, narrative-fragmentary, and technological-imitative – and in substantiating their role in shaping the new aesthetics of the digital era. **Conclusions.** In contemporary audiovisual art, figurative and stylistic strategies are formed at the intersection of artistic traditions and technological innovations, which creates a new type of aesthetic experience, where visual techniques become not only a means of expression, but also a tool for constructing meanings.

Keywords: audiovisual art and media technologies, artistic means of expression, artistic forms, figurative and stylistic features, visual techniques.

Подано до редакції 31.10.2025

Підписано до друку 25.11.2025